

Transportetappen på tur med barn

En sammenligning av en naturbarnehage og en «vanlig» barnehage på tur i skogen

Av

Aleksander Kristensen

kandidatnummer: 205

Bacheloroppgave
Bachelor, Barnehagelærer heltid

Trondheim, mai 2016

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

16.05.11248

Forord

Jeg vil rette en stor takk til mine informanter for at jeg fikk lov til å være med de på tur, og for at jeg fikk observere dem og deres respektive avdelinger. Jeg vil også rette en veldig stor takk til mine veiledere ved Dronning Mauds Minne, Siri-Christine Seehus og Marit Holm Hopperstad for fantastisk veiledning under hele prosessen. Dere har vært helt enestående når det gjelder å veilede, som igjen har ført til at jeg har fått rikelig med motivasjon til å jobbe med oppgaven min.

Innhold	
1.0 Innledning	4
2.0 Teori	5
2.1 Kontaktforhold mellom barn og voksen.....	5
2.2 Barns medvirkning	6
2.3 Hvordan motivere barna?.....	7
2.4 Rutiner rundt bekledning.....	8
2.5 Sikkerhet.....	9
3.0 Metode	10
3.1 Valg av metode.....	10
3.2 Kvalitativt metode	11
3.3 Intervju	11
3.4 Utvalg	12
3.5 Observasjon	12
3.6 Fremgangsmåte og datainnsamling	12
3.7 Relabilitet og validitet	13
3.8 Metodekritikk	14
3.9 Etske hensyn.....	15
4.0 Funn	16
4.1 Observasjonene av transportetappen.....	16
4.2 Om turmålet.....	19
4.3 Om transportetappen	20
4.4 Rutiner og sikkerhet	22
5.0 Drøfting	24
5.1 Observasjonene av transportetappen.....	24
5.2 Om turmålet.....	26
5.3 Om transportetappen	26
5.4 Om rutiner og sikkerhet.....	28
6.0 Avslutning	30
7.0 Referanseliste:	32
8.0 Vedlegg	35
8.1 Intervjuguide	35
8.2 Samtykkeskjema.....	36

1.0 Innledning

Denne oppgaven handler om transportetappen til og fra barnehagen og turmålet i to forskjellige barnehager, der jeg sammenligner en naturbarnehage og en «vanlig» barnehage på tur i skogen. Jeg endte opp med følgende problemstilling på oppgaven min:

«Hvordan gjennomføres transportetappen til og fra barnehagen og turmålet i to forskjellige barnehager?»

- *En sammenligning av en naturbarnehage og en «vanlig barnehage» på tur i skogen*

Jeg har gjennom flere praksisperioder erfart at transportetappen er en etappe hvor det handler om å komme seg forttest mulig frem til turmålet, fordi man blant annet må rekke å komme frem til man skal spise lunsj til et fastsatt tidspunkt. På tur tilbake gjelder det samme om å komme frem til barnehagen forttest mulig da noen av de ansatte snart er ferdige på jobb. Derfor blir målet med oppgaven å finne ut hvordan transportetappen gjennomføres, og om den er en del av det pedagogiske innholdet i barnehagen, eller om det *bare* er en transportetappe for å komme seg frem til turmålet og barnehagen.

Det å gå på tur er en naturlig del av barnehagehverdagen, både i naturbarnehager og i vanlige barnehager. Det som ofte kjennetegner turer med barnehagen, er at det innebærer mer enn å gå fra ett sted til et annet (Vedum, Dullerud & Ødegaard, 2005). Den Norske Turistforening (2001) har utviklet en håndbok for Barnas Turlag der de blant annet fremhever at *veien er viktigere enn målet* (Erlandsen, 2001). Etter turen snakker barna gjerne heller om ting de opplevde på veien, enn om den fantastiske utsikten som de voksne kanskje er opptatt av. Men sentralt står også målet om å gi barna tid og anledning til å oppleve og utforske naturen på sin måte (Erlandsen, 2001). På en annen side kan det være lurt å *ha et eget mål* med turen også: for eksempel dra på fisketur, plukke bær, eller forskjellige aktiviteter og leker. (Erlandsen, 2001). Det handler om å finne en mellomting. Enkelte voksne jager i vei i stor fart for å nå toppen forttest mulig, mens barna har andre mål (Erlandsen, 2001).

«Hvor skal vi hen? Spurte Ole

Brumm og skyndte seg etter

Kristoffer Robin. «Ingen steder»,

svarte Kristoffer Robin,

og så gikk de dit».

- A. Milne

2.0 Teori

2.1 Kontaktforhold mellom barn og voksen

Transportetappen til og fra turmålet og barnehagen berører det asymmetriske forholdet mellom barn og voksne på flere måter. I kontaktforholdet mellom barn og voksen ligger det en åpenbar asymmetri. De voksne med mye erfaring og kunnskap møter et barn som så vidt har begynt å samle erfaring og kunnskap. Faren er derfor stor for at disse to skal utvikle et jeg-det-forhold, som subjekt-objekt. Fra en voksen sin side kreves det at han eller hun desentrerer perspektivet sitt, river seg løs fra sitt eget ståsted og prøver å ta barnets perspektiv (Askland, 2012). Dette går under dialogmodellen som Gunnestad (2013) har skrevet om. Dialogmodellen bygger på at barn og pedagog er likeverdige og aktive i den pedagogiske prosessen, der begge er subjekter over for et felles emne eller problemområde. Her er det gjensidighet av både følelser, opplevelser og kunnskaper. I dette tilfelle blir det slik at dialogmodellen utfordrer de voksne til å se barna under selve transportetappen til og fra turmålet. Dialogbegrepet har røtter i idéhistorien og helt tilbake til Sokrates (469-399) som gikk i rundt i gatene i Athen og hadde samtaler med unge mennesker. Han mente at hans oppgave var å hjelpe dem (Gunnestad, 2013).

Martin Buber (1878-1965) har bidratt til en utvidet forståelse av dialogbegrepet. Han skiller mellom to grunnleggende forhold som mennesker kan stå i til omverdenen: Jeg-det relasjonen, der *det* blir et objekt og blir tingliggjort. Mens jeg-du relasjonen bygger på gjensidige forhold mellom to likeverdige parter (Gunnestad, 2013). «*Jeget påvirker duet, som duet påvirker jeget*» (Gunnestad, 2013, s.54). Her er man opptatt av å forstå den andre. Samtale, samvær og gjensidig påvirkning kommer under dette. Det er bare i et ekte jeg-du forhold vi tar vare på det menneskelige og kan få danning og vekst. Barnet oppfattes her som en aktiv deltaker i den pedagogiske prosessen. Det er viktig at læreren ikke ser på barnet som et objekt, slik at barnet blir tingliggjort (Gunnestad, 2013). Gunnestad (2013) skriver videre om at en ekte dialog kan sies å være en samtale mellom to likeverdige personer «subjekter» om et tema «objekt» som de begge er interessert i. Det som kjennetegner dialogen er at det er et gjensidig forhold med hensyn til det å gi og motta. For å oppnå en ekte dialog mellom en myndig voksen og et umyndig barn må man ha en ekte dialog som er bygd på likeverd og interesse i et emne som felles objekt der det ikke skjer en påvirkning (indoktrinering). Det kreves kjærlighet og ydmykhet overfor barna for å få til dette som et ekte jeg-du forhold (Gunnestad, 2013).

Berit Bae (1996) har sett på begrepene *definisjonsmakt* og *anerkjennelse*. Det er et asymmetrisk forhold der den voksne har helt andre forutsetninger for å styre forholdet enn det barn har på bakgrunn av sine kunnskaper og posisjon. Barnets posisjon er at det er avhengig av den voksne. Anerkjennelse går på det å møte andre som likeverdige subjekt (Bae, 1996). Askland (2012) skriver at «Måten den voksne viser barnet oppmerksomhet på, lytter til barnets totale kommunikasjon, eller lar være å vise oppmerksomhet, er et resultat av den definisjonsmakten en har» (Askland, 2012, s.34). I de aller fleste relasjoner er det slik, men når man er i en slik relasjon med barn er det ekstra viktig å være bevisst på hvordan makten blir brukt i et forhold mellom deg som voksen og barna (Askland, 2012).

2.2 Barns medvirkning

Gunnestad (2013) poengterer at det er for barna barnehagen er til, og at det er for barna vi voksne er i barnehagen (Gunnestad, 2013). Det er store forskjeller på barnegrupper og deres kroppsbeherskelse. Derfor er det viktig at barnas forutsetninger som alder og ferdigheter har innflytelse på planleggingen når man skal gå på tur med barn. Men det er også viktig å gi barna muligheten til å erfare og mestre nye utfordringer. De beste områdene å gå på tur er der barna får frie tøyler og selv får vise vei (Erlandsen, 2001). Dette kan sees i sammenheng med barns medvirkning. Barnehageloven (2005) setter føringen for barns medvirkning:

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet (Barnehageloven, 2005, § 3).

Gunnestad (2013) understreker at loven gir barna rett til å ta del i barnehagens daglige virke, som å delta i planlegging og vurdering. Dette krever at personalet har evne til å samtale, lytte til og forstå barns uttrykk (Gunnestad, 2013). Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Rammeplanen, 2011) underbygger barnehagelovens paragraf om at omfanget av medvirkning og hvordan dette praktiseres er avhengig av barns alder og modenhet. Her må personalet ta utgangspunkt i barna og deres egne uttrykksmåter (Rammeplanen, 2011). Rammeplanen (2011) sier videre at:

... barns rett til medvirkning krever tid og rom for å lytte og samtale. Den pedagogiske virksomheten må organiseres og planlegges slik at det gis tid og rom for barns medvirkning. Slik kan barn bli motiverte til å påvirke sin egen hverdag i barnehagen. Barn må erfare

tydelige og ansvarsfulle voksne som tar hensyn til hele gruppen (Rammeplanen, 2011, s.18).

Vi må gi barna tid, vise dem respekt og interesse slik at de får lyst til å samtale og reflektere sammen med de voksne i barnehagen om sine opplevelser. Måten vi kommuniserer med barna og hvordan vi møter dem er avgjørende (Gunnestad, 2013). Det å ta barnas medvirkning på alvor krever god kommunikasjon mellom personalet og foreldrene. Det handler om å finne rom for å lytte og samtale. Barna må få erfaring med at de voksne er ansvarsfulle og at de tar hensyn til hele gruppen (Rammeplanen, 2011). Det er de voksne som har ansvaret. Barna har rett til å uttrykke seg og å bli hørt, men de skal ikke ha noe overordnet ansvar som de ikke har forutsetninger nok til å ha. Det er de voksne som har ansvaret for virksomheten, men de har også nå ansvaret for å inkludere barnas synspunkter i planleggingen. Det handler om å jobbe for barnas beste (Gunnestad, 2013).

Lysklett (2013) skriver om at mange naturbarnehager spesielt praktiserer «den døde mus' pedagogikk» når de blant annet går på tur, som er en kjent arbeidsmåte å jobbe på ute. Da bruker man det man finner på veien, for å stoppe opp slik at barna får tid på å undre seg og reflektere over det man finner. Ut i fra det barna finner og interesserer seg for underveis kan de ansatte formidle kunnskap om det til barna etter at de sammen har undret seg og reflektert over det. Det kan være seg et dødt dyr, dyrespor eller for eksempel en maurtue. Det som er avgjørende for at «den døde' mus pedagogikk» skal fungere i praksis er at de voksne legger til rette slik at det er rom for å stoppe underveis og ta seg tid til å undre og reflektere rundt det barna interesserer seg for. De voksne må se på det barna finner som en verdifull del av turens innhold (Lysklett, 2013).

2.3 Hvordan motivere barna?

Csikszentmihaly beskriver barns helhetsopplevelse med begrepet flow, det vi på norsk kaller flyt. (Bjørge, 2013). I denne modellen beskriver Csikszentmihaly at flyt er en her-og-nå-tilstand der man lever seg helt inn i aktiviteten/ oppgaven og glemmer tid og sted. Her blir opplevelsen målet, ikke oppgaven. Barnehagelærerens oppgave å legge til rette for aktiviteter som øker oppnåelsen av flyt. For å kunne tilrettelegge en slik oppgave, er det viktig at den ikke blir for vanskelig noe som kan føre til at barna får frykt og angst. Oppgaven må heller ikke være for lett, da dette fører til kjedsomhet (Bjørge, 2013). Det som er interessant her er at selv om dette er en modell med fokus på individet, så kan den brukes på avdelingsnivå. Hvis alle i gruppa støtter hverandre, så kan de holdes i flytsonen (Gotvassli, 2013).

Skogen (2013) skiller mellom indre og ytre motivasjon. Indre motivasjon går på interesser og drivkraften for å handle uten andre forsterkningsbetingelser, men at man for eksempel gjør en aktivitet for at man er motivert for det og opplever glede av å gjennomføre den. Mens ytre motivasjon går på det at forsterkningsbetingelsene bare består av ytre faktorer, som for eksempel at du får lønn for arbeidet (Skogen & Haugen, 2014).

En barnehagelærer som er i stand til å videreformidle turglede, er en barnehagelærer som skaper gode forutsetninger for at barn skal trives på tur. Når barnehagelæreren deltar aktivt med barna, utnytter mulighetene som været gir, legger til rette for aktivitet og sørger for at alle har bekledning etter været, kan barnehagelæreren være en rollemodell og fremme barnas lek og utforskning på tur (Lundhaug & Neegard, 2014, s.99). For at en barnehagelærer skal kunne være med på å legge til rette for at barna skal få en glede med å gå på tur, er det viktig at også barnehagelæreren trives på tur. Det de voksne sier og deres holdninger kommer tydelig til uttrykk for barna, slik at barna oppfatter om de voksne trives på tur eller ikke. Som rollemodeller for barna i barnehagen kan vi, med vår væremåte enten fremme eller hemme drivkraften til barna for lek og utforskning på turene (Lundhaug & Neegard, 2014). Barna får en opplevelse av frihet og mestring når de er ute i naturen, der de får opplevelsen av selve turen som et utbytte. Barnehagelærerne skal kunne være med på å bidra til at barna får gode opplevelser av det å gå på tur. Da er det viktig at de ansatte skaffer seg gode turopplevelser på fritiden, slik at de er i stand til å være med på å gi barna gode turopplevelser i yrket. Da barnehagelæreren er på tur på fritiden, slipper han/hun ansvaret for opplegget og barna og får da større fokus på å få en god turopplevelse. Når han/hun da skal på tur i jobbsammenheng, blir det lettere å dra med de gode opplevelsene inn i barnehagen for å være med på å bidra til at barna får gode turopplevelser (Lundhaug & Neegard, 2014).

2.4 Rutiner rundt bekledning

For å få de gode turopplevelsene ute i naturen kreves gode rutiner og godt utstyr (Lysklett, 2013). Her er også det at barna er kledd etter været viktig for å være med på å bidra til at barna skal få en best mulig opplevelse med det å gå på tur. Skumsrud (2002) har skrevet om viktigheten av bekledning når man går på tur, han forklarer at det er avgjørende for å få de gode opplevelsene. Når man går på tur, noe som er en fysisk anstrengelse er det bedre at man har på flere tynne lag med klær, enn færre tykke. Dette er spesielt viktig når det er snakk om barn, da de fort kan bli utsatt for overoppheting, og vil da ha evne til å yte mindre. Ved å bruke flere tynne lag blir lettere å justere klærne vi har på oss i forhold til tempoet og terrenget vi beveger oss i, samt hva vi bærer på. Har man for eksempel færre tykke lag, vil

man enten bli alt for varm eller alt for kald ved justering av klærne (Skumsrud, 2002). Det samme gjelder med kulde. Barn har en mye mindre kropp enn voksne til å ta vare på varmen. Kroppen til barn avkjøles raskere enn voksnes, og det er ikke bestandig barn sier i fra om de fryser eller om det er for varmt. En fin måte å finne ut om barna er for varme eller for kalde er å kjenne på nakke og rygg (Skumsrud, 2002). Det å ha kunnskap om riktig bekledding, ha ferdigheter til å finne gode le-plasser og det å kunne lage bål er sentralt for det å kunne trives på tur. Det å være forberedt og ha evnen til å kunne tilpasse seg etter været og landskapet gjør at man får anledning til å nyte naturen rundt seg (Lundhaug & Neegard, 2013).

Rammeplanen (2011) setter føringen for hvordan barnehagen skal jobbe i mot fagområdet «*kropp, bevegelse og helse*» som blant annet har dette punktet:

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse og helse skal barnehagen bidra til at barna

- får gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider (Rammeplanen, 2011, s.41).

For å få slike gode erfaringer må barna få opplevelser i naturen gjennom alle årstider, og barnehagelærerne må kunne legge forholdene til rette for at opplevelsene blir gode (Lysklett, 2013).

2.5 Sikkerhet

Sikkerhet er viktig på tur for at de voksne skal ha kontroll på barna, og for at de skal ha gode rutiner på hva de skal gjøre om noe oppstår. Bymarka naturbarnehager (2015) har utviklet en sikkerhetskatalog for ansatte i sine naturbarnehager som blant annet omhandler sikkerhetsrutiner når man går på tur. Der kommer det frem at vaktrutinene avgjør hvem som har ansvar for å pakke sekker til tur, men at hver enkelt har ansvar for å ha de nødvendige tingene som for eksempel førstehjelpsutstyr i sekkene sine. Når man går på tur skal mobiltelefonen være ladet og påslått, og lett tilgjengelig under hele turen. Alle gruppene har ei bjelle som signaliserer samling. Bjella er beregnet på at barna skal ta signal, for å samle seg fort. Det kan være seg overgangssituasjoner eller nødssituasjoner. Mens de voksne har ei signalflyte lett tilgjengelig på seg, slik at de kan bruke den som et signal i mellom seg om det oppstår nødssituasjoner. I hver av sekkene ligger det også et kart og en GPS slik at man lett kan videreformidle til ambulanse eller luftambulanse hvor de befinner seg. Når gruppen med barn og voksne er klar til å gå på tur, så ringer de voksne i bjella og barna samler seg. Her er det opptelling før det blir gitt signal om å gå til første venteplass (Bymarka naturbarnehager, 2015). Lysklett (2013) forklarer venteplass som en plass der alle barna må vente på resten av

gruppa. En venteplass bør være et fint sted for lek og aktivitet mens barna venter. Når alle sammen har kommet til venteplassen sier de voksne i fra om når de kan gå til neste venteplass, og slik fortsetter det til de er fremme ved turmålet (Lysklett, 2013). Før man går videre til neste venteplass er det viktig å telle barna (Bymarka naturbarnehager, 2015).

Lundhaug & Neegard (2013) skriver om at barna blir selvstendige og ansvarliggjort overfor egen risiko når de går på tur. (Lundhaug & Neegard, 2013). Bymarka naturbarnehager (2015) har også utviklet rutiner for potensielle sikkerhetshensyn man må ta mens man går i nærområdet, som omhandler at man må ta hensyn til andre som ferdes i området som syklist, tråkkemaskin, skiløper, hester osv. (Bymarka naturbarnehager, 2015).

Hagen & Sandseter (2013) skriver blant annet om hva man skal gjøre om man først skulle være så uheldig å være ut for en ulykke. Da er viktigheten av gode sikkerhetsrutiner avgjørende for hvordan man løser det. Hagen & Sandseter henviser til § 4 i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skole fra 1995 (Hagen & Sandseter, s.398). Der det kommer frem at både barna og de voksne skal være kjent med rutinene. Barnehagen skal også ha utarbeidet en beredskapsplan som omhandler forskjellige typer ulykker, samtidig som de skal ha en akuttperm der det står beskrevet hva man skal gjøre i forhold til den aktuelle ulykken. Dessuten skal de også ha tilstrekkelig med førstehjelpsutstyr lett tilgjengelig til enhver tid (Hagen & Sandseter, 2013)

3.0 Metode

Sosiologen Vilhelm Aubert definerer metode slik «En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Dalland, 2014, s.111). Begrunnelsen for valg av en bestemt metode er at vi mener den vil gi oss gode data og belyse spørsmålet vårt på en faglig interessant måte. Metoden er redskapet vi bruker for å undersøke noe, den hjelper oss til å samle inn data, som er den informasjonen vi trenger i undersøkelsen vår. Kvantitative og kvalitative er de to hovedgruppene av metoder som brukes. De kvantitative metodene gir data i form av målbare enheter, mens de kvalitative metodene fanger opp meninger og opplevelser som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, 2014).

3.1 Valg av metode

Mine metoder var observasjon og intervju. Når man bruker mer enn en metode kalles det en metodetriangulering. Ved å gjøre det på denne måten øker man kunnskapen om fenomenet vi

er interessert i. Vi får et mer sammensatt og dekkende bilde av det vi studerer. (Løkken & Søbstad, 2013). Grunnen til at jeg i oppgaven min valgte å bruke både intervju og observasjon er for å få et mer helhetlig svar på problemstillingen min. Dalland (2014) skriver om intervju og observasjon som metoder som henger nært sammen og kan utfylle hverandre. Jeg mener disse metodene passer godt til oppgaven min siden jeg ville observere hvordan transportetappen ble gjennomført, samtidig som jeg ville få frem intervjupersonenes opplevelser rundt den.

3.2 Kvalitativ metode

Kvalitativ er et ord med latinsk opprinnelse og betyr «art», «beskaffenhet» eller «verdi» (Løkken & Søbstad, 2013, s.34). Ved å bruke en kvalitativ metode vil forskeren prøve å se sammenhenger og få tak i totaliteten. Løkken & Søbstad (2013) skriver også at kvalitativ forskning er induktiv, som vil si at en trekker slutninger og det innsamlede materialet i høy grad styrer konklusjoner og teoridannelser.

Hensikten med kvalitativ metode er at det ikke skal være arrangert, slik at forskeren ikke skal kunne styre atferden til de som blir forsket på. De som blir forsket på studeres i sine «vanlige» omgivelser og forskeren stiller åpent i samspill med det en vil vite mer om (Løkken & Søbstad, 2013).

3.3 Intervju

Løkken & Søbstad (2013) forklarer kjennetegnene ved intervju at en person (intervjueren), stiller spørsmål til en annen person (intervjupersonen), som svarer på spørsmålene. Spørsmålene blir muntlig formulert, og intervjueren har ansvar for å registrere svaret. Dette kan skje skriftlig eller ved hjelp av opptaksutstyr, som da transkriberes i ettertid. «Et intervju er bokstavelig talt et *inter view*, en utveksling av synspunkter og erfaringer som utvikler ny kunnskap» (Løkken & Søbstad, 2013). Før jeg hadde intervjuene hadde jeg utarbeidet en intervjuguide. Den inneholdt en liste med spørsmål som jeg ønsket å ta opp i intervjuet, slik Løkken & Søbstad (2013) beskriver en intervjuguide. Spørsmålene jeg hadde i intervjuguiden var åpne spørsmål. Jeg sendte intervjuguiden til informantene mine i god tid før jeg var og gjennomførte intervjuet, dette for at de skulle få tid til å forberede og i håp om at jeg kunne få mer ut av intervjuet. Dalland (2014) skriver om at intervjuguiden ikke bør følges til punkt å prikke, men at den heller blir en ramme for å komme inn på temaene jeg ville ha svar på (Dalland, 2014). Dette mener jeg at jeg fikk til i begge intervjuene. Begge intervjuene mine varte i omtrent 20 minutter.

3.4 Utvalg

Når jeg valgte intervjuobjektene gjorde jeg et strategisk valg. En av intervjupersonene måtte jobbe i en naturbarnehage, mens den andre måtte jobbe i en «vanlig» barnehage. Barnehagene måtte ha like forutsetninger med tanke på beliggenhet, siden jeg skulle observere de på tur i skogen. Da måtte begge barnehagene ha en slik beliggenhet at de lå ved skogen, slik at de slapp å gå langs en trafikkert vei for å komme seg til målet. Begge informantene mine jobbet som pedagogiske ledere.

Naturbarnehagen jeg var i hadde jeg vært i en gang tidligere i forbindelse med en annen skoleoppgave. Der jeg fikk et innblikk i hvor de går på tur. Jeg hadde derfor en viss forhåndsoppfatning på hvor de skulle gå på tur den dagen jeg var og observerte. I den «vanlige» barnehagen hadde jeg aldri vært før. Men jeg har vært en del der de går på tur, slik at jeg også der hadde en forhåndsoppfatning av hvor de skulle gå på tur.

Begge informantene er 32 år og ble utdannet ved Dronning Mauds Minne, Mari i 2008 og Silje i 2010. Mari hadde siste året fordypning i fysisk fostring før hun tok videreutdanning i utefag samme året, mens Silje hadde estetiske fag som fordypning. Mari har jobbet i naturbarnehagen jeg var og observerte i siden 2008, mens Silje har jobbet i den «vanlige» barnehagen jeg var og observerte i siden 2013.

3.5 Observasjon

«Ordet observasjon kommer fra latin og betyr iakttagelse eller undersøkelse» (Løkken & Søbstad, 2013). Når vi observerer bruker vi sansene våre for å registrere det vi observerer, for så og tolke det etterpå. Man må være våken, for å få tak i hva som skjer rundt en. Man kan ikke observere alt på samme tid, men man må rette søkelyset mot bestemte fenomener som en ønsker og får mer kunnskap om. Observasjonene gir grunnlaget for refleksjon og videre bearbeiding (Løkken & Søbstad, 2013).

Dalland (2014) skriver at det er viktig å være konkret i beskrivelsene av observasjonen. Det er viktig å skrive ned observasjonene slik at andre også skal se det samme som meg som observerte, og kan tolke det jeg skrev. Samtidig som en må ha evne til å være bevisst på det en vil finne ut er relevant i forhold til problemstillingen (Dalland, 2014). Jeg ville som sagt få en helhetsopplevelse av transportetappen, og valgte derfor både intervju og observasjon.

3.6 Fremgangsmåte og datainnsamling

Når jeg hadde funnet to barnehager jeg ville bruke i forskningen min, tok jeg kontakt med

styrer i begge barnehagene for å presentere oppgaven min og høre om jeg kunne bruke deres respektive barnehager for å finne svar på problemstillingen. Etter å ha fått klarsignal av styrer i begge barnehager fikk jeg telefonnummeret til pedagogiske ledere jeg kunne ringe. Jeg ringte de og presenterte oppgaven min. Begge var positive til at jeg kunne gjennomføre observasjon og intervju på avdelingene de jobbet. Etter at jeg hadde fått veiledning på intervjuguiden og godkjent den, så sendte jeg intervjuguiden til informantene på forhånd av intervjuene. Begge intervjuene ble gjennomført i skogen mens vi var på turen. Men vi gikk såpass langt borte fra resten av avdelingene når vi gjennomførte intervjuene, at det ikke ble noen forstyrrelser. Begge intervjuene ga meg data som jeg mener er relevant i forhold til problemstillingen min. Dalland (2014) skriver om at det er lurt å lytte seg til hva neste spørsmål blir, for å holde fokus på temaene og for å kunne stille oppfølgingsspørsmål. Dette mener jeg at jeg fikk til på en god måte. Under begge intervjuene brukte jeg en båndopptaker for å ta opp intervjuene. Deretter transkriberte jeg intervjuet og foretok en datareduksjon, noe som vil si at jeg forenklet materialet (Larsen, 2007). Jeg skrev ned bare det jeg syntes var relevant for oppgaven min.

Jeg observerte dem både til og fra turmålet, slik at det ble to observasjoner på samme dag. Dette førte til at jeg til sammen hadde fire observasjoner. Alle fire observasjonene varte i omtrent 30 minutter. Når jeg observerte hadde jeg en kladdebok jeg skrev ned i. Jeg prøvde å skrive det som logg, men fant ut at jeg bare skulle ta med det viktigste og det mest relevante for oppgaven min. Dette synes jeg fungerte på en god måte. I naturbarnehagen fikk jeg spørsmål om jeg ville plante et påskeegg når vi hadde gått en liten stund, siden det var siste dag før påske og barna skulle lete etter påskeegg på turen. Dette skulle vise seg og være en fordel for observasjonen min. Jeg gikk i forveien opp en S-sving i skiløypa mens de hadde tissepause. Fra toppen fikk jeg til å observere hvordan de transporterte seg opp til toppen. Bortsett fra dette var jeg ikke deltagende i observasjonene, jeg gikk bare litt frem og tilbake under transportetappene. For å kunne besvare problemstillingen min var det relevant og observere både transportetappen til og fra turmålet.

3.7 Relabilitet og validitet

Når man har brukt en metode er det viktig at den gir troverdig kunnskap. Da må kravene til validitet og reliabilitet være oppfylt. Validitet står for relevans og gyldighet. Gyldighet handler om at dataen som vi samler inn må være relevant i forhold til problemstillingen min. Reliabilitet betyr pålitelig, og handler om at målinger må utføres korrekt og at man oppgir eventuelle feilmarginer (Dalland, 2014). Larsen (2007) skriver om at det er viktig å stille de

riktige spørsmålene, for å få svar som er relevante for problemstillingen. Om jeg ikke hadde stilt spørsmål som har vært relevant for problemstillingen min, ville intervjuet fått lav validitet og ikke vært relevant for å belyse problemstillingen min. Gjennom at jeg fikk veiledning og intervjuguiden godkjent av mine veiledere ble spørsmålene knyttet opp mot min problemstilling.

Larsen (2007) skriver om at relabiliteten handler om i hvor stor grad funnene er pålitelige eller nøyaktig. For at min oppgave skal være nøyaktig og pålitelig er det viktig at jeg gjentar det informantene sier når jeg analyserer. Om jeg ikke gjør det, blir ikke oppgaven pålitelig (Postholm, 2011). Jeg brukte som sagt en båndopptaker til innhenting av informasjonen. På denne måten fikk jeg transkribert detaljert hva informantene sa, og hadde hele tiden kontroll på hvem som sa hva. Larsen (2007) skriver videre at nøyaktigheten er viktig å sikre i bearbeidingen av informasjonen. Det er veldig viktig å legge inn riktig informasjon om enheter, variabler og verdier (Larsen, 2007). Lydopptakene mine var gode og tydelige, slik at jeg fikk transkribert hvert eneste ord av det som ble sagt. Jeg mener, på grunn av dette at relabiliteten kan ha blitt styrket av dette.

3.8 Metodekritikk

Ved bruk av observasjon krever det at vi skjerper alle sansene våre, siden vi observerer igjennom alle sansene. Det er i tillegg viktig å være konsentrert når man observerer og være konkret når man skriver ned det man observerer, for å minske mulighetene til feilkilder. Man kan både positive og negative inntrykk av observasjonen. Det er derfor viktig å være nøytral og konkrete slik at observasjonene i minst mulig grad blir preget av observatørens sympatier eller antipatier (Dalland, 2014). Det er viktig å kunne legge tidligere erfaringer og følelser til side, og ha fokus på å observere det man faktisk ser for at observatørens erfaringer ikke skal kunne føre til en feilkilde. Om man klarer dette har man fått frem gode data fra observasjonene sine (Dalland, 2014).

Forskningseffekten tilsier at de som vet at de blir observert kan forandre atferd. I den «vanlige» barnehagen jeg observerte i hadde jeg aldri vært i før, mens i naturbarnehagen hadde jeg, som nevnt tidligere vært i en gang før. Da var jeg der bare én dag for over et halvt år siden i forbindelse med en annen skoleoppgave. Men siden jeg observerte hele transportetappen og ikke bare informanten, så mener jeg at forskningseffekten blir minket. Det ville trolig ha vært veldig vanskelig for informantene å endre atferd og opptreden for hele

gruppa som jeg observerte. Siden jeg hadde møtt de ansatte i naturbarnehagen før tror jeg også at dette i en visa grad minsket forskningseffekten.

Observasjon fungerte bra som metode i min oppgave. Jeg kan ikke si at observasjonene mine fastslår hvordan transportetappen gjennomføres i alle naturbarnehager og alle «vanlige barnehager». Men de kan fungere som en pekepinn på hvordan det gjennomføres. Jeg kunne ha valgt flere barnehager med de samme forutsetningene for å få en bedre helhetsopplevelse på generell basis og for å ha fått oppgaven min mer nøyaktig. Men det mener jeg har blitt for mye data for min oppgave.

Når man intervjuer handler det om å forstå situasjonen, ta vare på det som blir sagt og sikre seg mot misforståelser (Dalland, 2014). Jeg brukte bare åpne spørsmål i mitt intervju, da står informanten fritt til og svare. Larsen (2007) skriver at åpne spørsmål gir en fordel med tanke på å avdekke misforståelser. Det påvirker heller ikke informantene (Larsen, 2007). Siden jeg hadde utarbeidet en intervjuguide som jeg sendte på forhånd mener jeg at informantene tolket spørsmålene riktig og at det ikke ble noen feilkilde, og at det ble en løs samtale i rundt temaene i begge barnehagene.

3.9 Etiske hensyn

Når man gjør forskning er det viktig å opptre på en akseptabel måte, som blant annet innebærer å ta hensyn til deltakernes verdier og interesser (Postholm, 2011). Postholm (2011) forklarer videre at anonymitetsprinsippet bør gjelde, slik at deltakernes identitet ikke blir gjenkjent. Samtidig som de også på forhånd bør få informasjon om hensikten av forskningsarbeidet (Postholm, 2011). Jeg informerte begge informantene på forhånd om at både barnehagen og deres identitet blir anonymisert i min oppgave, og hva hensikten på hva forskningsarbeidet gikk ut på. Derfor har jeg brukt fiktive navn, der Mari jobber i naturbarnehagen og Silje jobber i den «vanlige» barnehagen. Postholm (2011) skriver videre at det har stor betydning for forskningsarbeidet hva forskerne får tilbake av å være med på prosjektet (Postholm, 2011). Jeg informerte begge informantene om at de får tilgang til oppgaven min når den er ferdig. Postholm (2011) forklarer at det er viktig å få et samtykke av informantene om at de er klar over hva forskningen går ut på og at det samtykker på å være med i forskningen (Postholm, 2011). Jeg ga begge informantene et samtykkeskjema på forhånd av intervjuet og observasjonene der jeg blant annet informerte om at dette var frivillig og at de når som helst kunne trekke seg.

4.0 Funn

Her vil jeg presentere mine funn og resultater som jeg har delt opp i fire temaer. Disse er observasjon av transportetappen, om turmålet, om transportetappen og rutiner og sikkerhet.

4.1 Observasjonene av transportetappen

Observasjon 1 (Til turmålet i naturbarnehagen)

2 voksne, 12 barn

Alle barna er samlet på et område på barnehagens uteområdet, der de leker seg. Plutselig sier Mari «sekker på» høyt og tydelig slik at alle barna hører det. Videre sier hun «hjelpetasjon her» og stiller seg like ved der sekkene henger. Barna tar ned sekkene sine som og stiller seg videre på en rekke og får i tur og orden hjelp av Mari med å få sekkene på og klipset igjen. Deretter får barna beskjed om å stille seg ved gjerdet, der de stiller seg på rekke. Barna står og venter der i omtrent 5 minutter mens jeg observerer de voksne pakke ned det siste de skal ha med seg på turen. Barna står i ro og venter. Når de voksne er ferdigpakket og klare, kommer de og åpner grinda på gjerdet. En voksen går fremst, og en voksen bakerst. Etter å ha gått omtrent 100 meter stopper de i kanten på skiløypa. Barna står i ro ved de voksne. De voksne spør om hvor neste venteplass skal være, barna og de voksne blir sammen enige om et punkt som er omtrent 100 meter unna. Noen barn løper i vei til venteplassen, mens andre går rolig. En voksen går bakerst.

Ett av barna stopper opp og sier det ser spor fra påskeharen. Mari stopper opp og viser engasjement rundt funnet, noen av barna stiller seg i ring i rundt sporene og Mari sier at de er på riktig vei til å finne påskeegget.

Når de er fremme ved venteplassen må noen barn tisse. Den andre voksen tar med seg barna som må tisse litt lengre inne i skogen, mens de andre barna leker seg i snøen. Jeg får beskjed om å gå til toppen av skiløypa å plante påskeegget bak et tre. Det er omtrent 200 meter opp i en S-sving. Jeg går og planter egget før jeg stiller meg på toppen og observerer gruppen på tur opp til meg. Når barna er ferdige med å tisse ser jeg at de voksne gir klarsignal om at de kan forflytte seg til neste venteplass som er ved en lyktestolpe omtrent 100 meter lengre opp. Barna løper i ulikt tempo dit og venter. Når alle er samlet får de beskjed om å gå til toppen. Mari sier at hun mener påskeegget skal ligge der et sted. Barna løper og de fremste barna finner egget til stor jubel for de andre barna. Barna gir påskeegget til Mari, og hun undrer seg sammen med barna om hva som kan være i påskeegget. Mari åpner påskeegget som er fylt av sjokolade. Hun sier videre at de kan ha det som dessert etter lunsjen. Mens barna sier at de vil

ha en bit nå. Mari sier at de skal stille seg i kø for å få en bit nå. Barna stiller seg i kø og får en bit hver.

Mari spør videre om hvor neste venteplass skal vær, noe de kommer frem til i fellesskap. Barna løper omtrent 100 meter til en ny lyktestolpe. Barna og de andre voksne kommer til. De skal opp en litt bratt skråning i dypsno. En voksen går fremst, og en voksen går bakerst. Den bratte skråningen er tydelig utfordrende for noen av barna, men det er ingen som klager. Etter å ha gått opp skråningen er de fremme ved turmålet der det er en gapahuk. Den fremste voksne går og ser i gapahuken om den er klar til bruk. Barna får beskjed om å legge sekkene sine en plass og klargjøre seg til lunsj. Jeg avslutter observasjonen.

Observasjon 2 (Til barnehagen i naturbarnehagen)

2 voksne, 12 barn

Barna driver og leker seg i skogen. Mari sier høyt og tydelig at vi snart skal gå tilbake til barnehagen. Etter noen minutter, sier hun «sekker på» og stiller seg opp på hjelpestasjon. Barna henter sekkene sine som de allerede har pakket. Barna får hjelp med å få på sekkene av Mari, mens den andre voksne pakker pulken. De voksne og barna avgjør sammen at første venteplass blir nedenfor skrenten. Mari går først ned skrenten, barna kommer etter i ulikt tempo. Noen utfordrer seg selv og hopper ned, noe som fører til at de blir sittende fast i snøen. Dette tar litt tid, siden barna som sitter fast i snøen trenger hjelp. Barna som har kommet først til venteplassen leker seg i snøen mens de venter på resten.

En voksen begynner å gå først til neste venteplass, med noen barn på en rekke bak seg. Det er litt spredning fra den fremste voksne til Mari som går bakerst med noen barn. Jeg går nå i midten og ser to jenter tulle med hverandre og le mens de går rolig. Når alle har kommet til venteplassen, får barna beskjed om å gå i eget tempo til neste venteplass. De blir sammen enige om at den er i svingen nede i skiløypa. Noen barn løper, andre går. En voksen går etter de første i et bra tempo, mens Mari går bakerst. Når alle er samlet ved venteplassen spør Mari ett av barna om hun kan telle antall barn. Hun teller og alle barna er der. De blir så enige om neste venteplass, som er ved en lyktestolpe omtrent 100 meter unna.

Når de har kommet til den nest siste venteplassen begynner noen av barna og tulle ved en lyktestolpe. Mari sier at de må stille seg bak henne, noe de gjør. Mari begynner å synge sangen «hvilken dag er det i dag», barna synger med. De finner etter hvert ut at det er fredag. Det blir skikkelig godstemning, der både barna og de voksne ler. De går videre til neste venteplass som er ved gjerdet inn til barnehagen. Mari åpner gjerdet og står der og klipser av

sekkene til barna etter hvert som de kommer, mens den andre voksne går bakerst. Mari sier til barna som kommer at de må henge opp sekkene sine og gå og leke seg. De løper og henger opp sekkene sine, før går de og leker seg. Jeg avslutter observasjonen.

Observasjon 3 (Til turmålet i den «vanlige» barnehagen)

3 voksne, 16 barn

I garderoben er det 3 voksne og 4-5 barn. De voksne hjelper barna med å ha på riktig tøy. Barna som er ferdig påkledd går ut og venter like utenfor døra til en voksen kommer. En voksen kler på seg og går ut ganske raskt etter at de første barna begynner å gå ut. Mens jeg enda står i gangen hører jeg Silje vurdere om barna skal ha på vester. Men jeg hører at hun konkluderer med at de ikke trenger det siden de bare skal gå en tur i skogen. Jeg går så utenfor døren for å vente. Her ser jeg at barna som er påkledd leker seg under oppsyn av flere voksne. Barna kommer ut etterhvert som de er påkledd og de voksne kommer etter.

Når alle er ute får barna beskjed om å ha på seg sekkene som henger på knagger på veggen for så å gå til grinda. Sekkene henger høyt, så de fleste av barna trenger hjelp av en voksen for å få dem ned. Deretter får de hjelp av en voksen for å ha på sekkene sine. Alle går til grinda hvor de stopper og blir delt inn i grupper de tydeligvis allerede er godt kjente med. Hver gruppe som består av 5 barn har en voksenperson. Barna får innad i gruppene beskjed om å finne turkompisen sin, som er bestemt på forhånd og holde i hendene.

Så starter alle sammen å gå. Gruppene går omtrent samlet, med den voksne fra den fremste gruppen helt fremst, og den voksne fra den bakerste gruppen helt bakerst. Den voksne på den bakerste gruppen triller en tralle med forskjellig turutstyr. Når de starter å gå så går det egentlig ganske rolig, der det ser ut som tempoet passer alle barna veldig godt. Det er fortsatt en voksen fremst og en bakerst.

Vi kommer til en litt bratt sti, der får barna beskjed om å gå ned en og en. Videre kommer vi til en plenskråning der barna får løpe fritt ned. En voksen har allerede gått til bunn av skråninga og står og venter på alle. Videre er det en oversiktlig nedoverbakke på stien, her får barna løpe litt fritt med en voksen fremst og en bakerst. En voksen løper også med barna. Det ser ut som barna er fornøyd med å bestemme tempoet selv. Jeg observerer sang og god stemning i blant både barna og en av de voksne. Når bakken er passert kommer vi inn på hoved-stien. Her blir det litt venting for at alle skal samles. Videre går alle så og si samlet, før det er noen som blir hengende litt etter – med en voksen. Fortsatt en voksen fremst og bakerst.

Når vi nesten er fremme blir det litt strekk i gruppa. Da begynner de som er i mellom å løpe litt fritt, noe som det ser ut som det virker barna setter pris på. Så er vi fremme. Barna får beskjed om å hjelpe hverandre med å ta av sekker og sette de i lag. Så repeterer de voksne regler sammen med barna. Barna får leke seg. Jeg avslutter observasjonen.

Observasjon 4 (Til barnehagen i den «vanlige» barnehagen)

2 voksne og 8 barn

Når vi skal tilbake, er det fortsatt noen som sitter og griller. De voksne finner ut at de deler seg slik at halvparten går tilbake. To voksne går tilbake med åtte barn.

Barna som skal gå tilbake er i nærheten av sekkene sine. De har på seg ekker og går få meter opp til stien. Der teller de opp før de begynner å gå. En voksen fremst og en voksen med tralla bakerst. En voksen går midt i mellom gruppa. Barna får beskjed om å holde hender, 2 og 2.

En liten gutt blir veldig sliten når vi har gått et par hundre meter. En voksen prøver å motivere han ved å si at det ikke er så langt å gå, men han ser skikkelig sliten ut og gråter. Den voksne tar av han sekken og bærer han. Etter å ha gått litt til stopper det opp bakerst. To barn er kalde og må ha på votter, noe de har i sekken sin. Alle de som er lengre frem stopper og venter.

To av barna som er i mellom de fremste og bakerste løper litt og har det tydelig veldig gøy seg i mellom. Den voksne lengre bak blir litt sint og ber de gå rolig. De fortsetter. Det er god stemning mellom barna og de har det gøy. Den bakerste voksen ber dem om å bytte turkompis. Går litt tid her for at alle må stoppe mens den voksne deler inn barna i nye par. De voksne sier navnene til barna generelt veldig ofte for at de skal skjønne at de skal gå ordentlig.

Vi kommer opp til stien der barna skal gå en og en. Så er vi fremme i barnehagen. Barna løper inn og henger sekken på knaggene, for så å leke seg på uteområdet. Jeg avslutter observasjonen.

4.2 Om turmålet

Mari:

I naturbarnehagen der Mari jobber som pedagogisk leder, er de på tur stort sett hver dag. Turmålet varierer ut i fra forutsetninger for barnegruppa og de voksne, samt hvilket mål de har for dagen. Turen kan være alt i fra en liten tur utenfor barnehagens gjerde, til en runde i rundt en dam i nærheten (fra 1 til 3 km unna). Det kommer frem i intervjuet med Mari at det ikke er så nøye hvor de voksne liker å gå på tur. Turmålet blir satt opp etter vær og vind, og

hvor de kan dra ut i fra barna og de voksnes forutsetninger. De legger opp et alternativ som de presenterer for barna, der barna i stor grad får mulighet til å medvirke hvor de vil gå og leke seg. Hun legger videre til at de har barns medvirkning i fokus.

Silje:

I barnehagen Silje jobber har de en fast tur-dag i uka, der barna har med tursekker med matpakke. Men de oppfordrer foreldrene til å ha med tursekk hver dag, siden de liker å være spontane og ta en tur når det lar seg gjøre uavhengig av om det er tur-dag eller ikke. I en uke kan de for eksempel være på tur tre dager, mens andre uker blir det bare den ene. Hun forteller også at de har en naturlekeplass som er rett utenfor barnehagen, som de også bruker en del. Silje sier at de voksne på avdelingen hun jobber på er veldig glad i å være ute og gå på tur, så hun legger til at de er veldig allsidige.

På mandager, under base-møtet, finner de voksne ut hvor de skal dra på tur. På morgenen tur-dagen er, forbereder de barna hvor de skal dra på tur, for så å gå igjennom dagsrytmen sammen med barna. Turmålene varierer, det kan for eksempel være en busstur inn til byen for å dra på biblioteket. Der de har fokus på at barna skal holde seg på rekke og holde i hverandre mens de går i byen, med mindre de ser at barna må holde i en voksen. I tillegg er de en del i skogen, fjæra, byen generelt og nærmiljøet. Noen ganger kan målet være at de bare skal gå. Som nevnt tidligere er det de voksne som finner ut turmålet under base-møtet på mandager, men det hender seg også at barna får være med å bestemme hvor de skal dra på tur.

4.3 Om transportetappen

Mari:

På spørsmål om Mari kan forklare meg hvordan transportetappen gjennomføres fra start til slutt, tar hun utgangspunkt i den dagen jeg var der og forklarer at det er sånn de vanligvis gjennomfører en tur, sett bort fra påskeegget de skulle finne denne dagen.

På morgensamling den dagen de skal på tur blir de voksne sammen med barna enige om hvor de skal på tur. Det gjør at barna er klar over hvilke rutiner som gjelder og hva som skal skje. Ved å gjøre det slik slipper de ansatte mange spørsmål på hvor de skal dra på tur, og barna er innforstått og trygg på hvordan dagen blir. Barna vet også det om de må avbryte leken så er det for at de skal videre, så de kan fortsette leken i skogen. På det tidspunktet de er enige om at de skal dra på tur samler de barna ved å ringe i ei bjelle og sier at det er «sekker på».

Når de går på tur i skogen så har de alltid venteplasser. Venteplassene som brukes har barna selv vært med på å finne på, og de er godt kjent med disse. Venteplassene har forskjellige karaktertrekk som for eksempel en blå lyktestolpe, en stubbe eller lignende. Grunnen til at de praktiserer venteplasser er for at det kan være slitsomt å gå når det dreier seg om lengre strekninger, og barna har ulikt tempo. Med venteplasser blir det mer frihet og slik tilrettelagt at barna får gå i sitt eget tempo. Mari er klar på at det alltid går en voksen bakerst som har kontroll, slik at alle barna blir sett av en voksen hele tiden. En voksen skal også gi klar og tydelig beskjed før de kan gå til neste venteplass. Venteplassene er gjennomtenkte med tanke på det at det er klar og tydelig sikt dit, og ingen farer.

Mari begynner å snakke om turen vi var på som startet med at de på morgenen fikk et brev om at de skulle finne et påskeegg. Da ble spenningen på forhånd bygd opp, spesielt når de så harespor underveis. Hun legger videre til at om det ikke er noe spesielt de skal finne når de går på tur, men likevel finner for eksempel ei død mus, så stopper de i rundt den døde musa og møter barna på det de undrer seg over – og kommer med innspill. Hun legger trykk og sier at «vi har som regel good tid når vi e i skogen, vi har det itj travelt».

Når det gjelder det å motivere barna til å gå på tur, så ser de an barna på morgenen for å finne ut om noen barn trenger ekstra motivasjon for å gå på tur. Om det er barn de vet har en dårlig dag, som kan skyldes en dårlig nattesøvn eller noe lignende. «Da forebygge vi med å for eksempel spør om ska du hold i handa mi når vi går på tur i dag?», slik at det ikke går dit at det blir negativt, men prøver heller å snu det til noe positivt. Ellers så motiverer de med å si «no må vi faktisk gå, men når vi kjem fram så kan vi gjør det du vil». De prøver å finne ei gulrot slik at barna blir motiverte og er med. Hun legger videre til at det har skjedd at de har måttet avlyse en skogstur på grunn av at det har vært én eller kanskje to som ikke har vært i humør til det. Da handler det om å tilrettelegge i forhold til barna, da må de justere. Det kan være ganger de blir nødt til å spise lunsj i barnehagen, og heller gå en kortere tur uten sekker etter lunsj. Det er litt synd når det går ut over de andre barna, men de er innforstått med at alle er forskjellige. De føler de får til å gjøre ting på en god måte uansett om det blir en kortere eller lengre tur.

Mari sier at mye av det samme gjelder på tur tilbake til barnehagen igjen, de starter å forberede barna litt før de skal gå tilbake. Slik at barna blir innforstått med at når de voksne sier i fra, så skal de gå tilbake. Da forholder barna seg til det, og de vet at de kan fortsette å leke seg når de kommer tilbake til barnehagen.

Silje:

Når Silje skal forklare meg hvordan transportetappen fra barnehagen til turmålet gjennomføres, tar hun også utgangspunkt i den dagen jeg var der, som også er et vanlig eksempel når de er på tur i skogen.

Når alle har kommet seg ut, og de voksne er klare, så samler de barna der sekkene henger. Slik at barna kan få hjelp til å få på seg sekkene. Videre går de ned til grinda og deler opp i tre fastsatte grupper, som barna er innforstått med. Grunnen til at de har grupper er at de har enkeltbarn i barnehagen som har ekstra behov for struktur. Da vet barna hvem de skal holde i handa og hva de skal forholde seg til.

Når det gjelder det om barna interesserer seg for noe underveis så forteller Silje at hun tror det kan være litt forskjellig hva de voksne gjør. Personlig synes hun at det er viktig og stoppe opp og ta seg tid, spesielt om de ikke har det travelt og skal rekke noe. «Om det for eksempel har oppstått noe når vi gikk på turen i dag, så har vi stoppet opp og tatt oss tid. Siden vi ikke hadde det travelt i dag». Hun legger til at de stort sett ikke har det travelt når de går på tur. Mye av det samme gjelder når de går tilbake også. De roper på barna og tar på sekker, før de går i de tre gruppene med en voksen. De prøver å ta seg god tid og ikke følge klokka så mye når de går tilbake også. Men Silje legger til at de har pauser å forholde seg til, men at tidligvakta gjerne dropper pausen når det er tur-dag, slik at de har mer og gå på når de er på tur. «På ukas faste tur-dag er vi fire voksne, så da stresser vi ikke». Det handler om å se litt hvor barna er, og ta seg tid.

Om noen av barna må på do under transportetappen, så stopper de opp og lar barna få gjøre sitt fornødende. Her forebygger de ved at de går på do før de drar fra barnehagen, det samme etter de har spist lunsj i skogen.

4.4 Rutiner og sikkerhet

Mari:

Under påkledninga så er det alltid voksne i gangen som følger opp barna slik at det har ull innerst, fleece og dress eller regntøy – avhengig av været. Skisko om de skal på ski. Da har allerede noen fra tidlig/ seinvakt pakket sekk eller pulk slik at det er klart. Når alle barn og voksne har kommet seg ut, er de klar til å gå.

Når det gjelder venteplassene så starter de å praktisere disse på høsten når barna er små, med hvilke rutiner og regler som gjelder for venteplassene. Dette repeterer de mye igjennom hele

året. Her blir de eldste barna ansvarliggjort positivt med tanke på å være forbilder på venteplassene, dette er noe barna liker. De voksne kan gjerne spørre barna «Kanskje du vil fortelle oss hvor neste venteplass er?». Barna blir ivrige og vil gjerne fortelle og vise hvor den neste venteplassen er. Når de er i skogen så har de jo ikke noen grenser eller gjerder, så da er det med å ha tillitt til barna viktig. Samtidig som de voksne og de eldste barna er gode forbilder for de minste barna. Om noen barn bryter reglene med venteplassene og for eksempel løper lengre enn venteplassen, så er konsekvensen at de må holde en voksen. Men disse reglene bryter barna bare en gang. Reglene repeteres mye, og de voksne bevisstgjør barna på reglene ofte. Venteplassene er veldig gjennomtenkte med at det ikke er noen farer og er valgt slik at de bestandig ser neste venteplass. Om det skulle være noen farer som vann eller høyder, så går de alltid samlet. Mari sier at hun ikke ser på venteplassene som en utfordring med tanke på sikkerhet. Er for eksempel en venteplass ved et kryss, så skal det være en voksen først, og en voksen til slutt. Slik at alle barna blir sett av en voksen. Dette må de voksne se an hele tiden. De voksne har ei bjelle som de bruker for å ringe med, og da er barna klare på at når de voksne ringer i bjella, så er det en viktig beskjed som skal gis og da skal alle samles.

Om barna skulle være så uheldig å bli våte mens de går, så skifter de med en gang om de ikke er rett ved målet. Alle barna har med skiftetøy. Da får de andre barna leke seg mens de skifter, for barna er kreative nok til å leke seg på egenhånd underveis.

De har alltid med seg førstehjelpsutstyr når de går på tur. De har faste rutiner for hva de gjør når de er sammen med barna, og for hva som er sikkert når de går på tur. Sikkerhetsrutinene er godt utarbeidet, alle ansatte er innforstått med dem og har godkjent førstehjelpskurs. I barnehagen har de en sjekkliste på potensielle farer på tur og personalet er godt kjent med rutinene rundt sikkerhet. Siden det er ei skiløype de stort sett beveger seg i når de er på tur i skogen, så forflytter de seg på samme måte året rundt. De går som om de går langs en bilvei, og hører om det kommer rulleraskiløpere på sommeren eller skiløpere/ tråkkemaskin på vinteren. Kommer det skiløpere samler de barna med å si «alle mann til sida», da går alle barna til sida og står i ro. For det har de lært. De har lært barna rutinene ved og hele tiden å repetere ved å spørre «Når det skjer, hva gjør vi da?». Da kommer barna med svarene. Om barna ikke vet, så repeterer de. Det er en konstant bevisstgjøring rundt det de gjør.

Silje:

De voksne pakker sekker og har alt det klart. Da henger allerede sekkene som foreldrene har

pakket til barna utenfor, men de voksne sjekker sekkene for å se om alt som skal være der er der. Silje forteller at barna må ha på tynn og tykk ull om det er kaldt og regnklær og støvler om det regner. Her er de veldig nøye, og sender ofte mail til foreldrene om klærne ikke er på plass. Om været endrer seg underveis forteller Silje at de gjerne avbryter turen om barna viser behov for det. Det har de gjort mange ganger, om de har en plan som ikke fungerer, og de ser at barna ikke har det bra.

Når de begynner å gå så må barna holde hender. Silje legger til at hun synes det blir kaos om de ikke holder hender, og barna løper hvor de vil. På turen jeg var med på så var det å holde hender en del av fokuset. Hun synes at det å holde turrekka er viktig.

Når det gjelder sikkerhetsrutinene under selve transportetappen går de i de faste gruppene, da vet alle voksne hvor mange barn de skal ha. Silje har det overordnede ansvaret. Hun sier at de voksne snakker veldig mye sammen for å ha kontroll og at de ofte teller barna. De er veldig nøye med å telle, har også lapper med navnene til barna de skal ha kontroll på med seg.

På spørsmål om de har noen sikkerhetshåndbok, nøler Silje litt, men kommer etter hvert på at de har en rutinebok som de går igjennom to ganger i året.

På spørsmål om hvorfor hun konkluderte med at de skulle droppe vestene før de gikk begrunnet hun dette med at de skulle gå igjennom skogen. Men at de bruker vester når der er på bytur, siden der står navn og telefonnummer til barnehagen på dem.

5.0 Drøfting

5.1 Observasjonene av transportetappen

Observasjonene varte omtrent like lenge i begge barnehagene. I naturbarnehagen til Mari startet observasjonen omtrent 10 min før turstart, i barnehagen til Silje startet observasjonen omtrent 20 minutter før turstart. Begge barnehagene brukte omtrent 30 minutter hver vei på transportetappen. Barnehagene som ble observert har en ulik profil. Der ene er en naturbarnehage som er på tur nesten hver dag, og den andre en «vanlig» barnehage som har en fast tur-dag i uka, men gjerne tar flere turer om det er rom for det. Under observasjonen og intervju kom det frem både forskjeller og likheter mellom de to formene for barnehage. I begge barnehagene var de voksne til stede for barna, og tok barnas perspektiv slik Askland (2012) skriver om. I begge barnehagene trengte barna hjelp underveis. I naturbarnehagen til Mari måtte flere barn på do under transportetappen, mens i barnehagen til Silje måtte noen

barn ha hjelp til å finne votter, samt at et barn var for sliten til å gå og måtte bæres. Gunnestad (2013) skriver om Sokrates som gikk rundt i gatene for at han mente hans oppgave var å hjelpe folk. I begge barnehagene tok de ansatte seg god tid til å hjelpe barna som trengte det underveis. I Siljes barnehage hvor en sliten, gråtende gutt ble båret tilbake av en ansatt, utøvde den voksne definisjonsmakten sin på en god måte, og anerkjente gutten for at han var sliten. Jeg synes det var fint å se at de voksne prøvde å motivere gutten, ved å bære sekken til gutten og å si at det ikke er så langt igjen. Når det viste seg og ikke å fungere var det godt for gutten som var liten og synlig sliten å bli båret. Her var de voksne tydelig bevisst på makten sin i relasjonen med barn, slik Askland (2012) skriver om.

I naturbarnehagen til Mari observerte jeg at noen barn interesserte seg for harespor underveis. Om det faktisk var harespor, eller om de latet som de så det er jeg usikker på; men her tok Mari seg allikevel tid med barna og møtte barna på det de undret seg over, og hadde en fin dialog med barna om haresporene. Gunnestad (2013) skriver om dialogmodellen som dette kommer under, den bygger på at barn og pedagog er likeverdige. Det forsterket det Lysklett (2013) skriver om at mange naturbarnehager praktiserer «den døde' mus pedagogikk» og bruker det man finner på veien, for å stoppe opp og undre seg sammen med barna. Dette gjorde at barna ble skikkelig motiverte og fant flyten som Bjørgen (2013) skriver om. Måten Mari møtte barna på i deres undring ga dem motivasjon til å gå videre for å finne nye spor på veien mot påskeegget, samtidig som de forflyttet seg mot turmålet. I barnehagen til Silje fant ikke barna noe på veien som de interesserte seg for. Men fikk tydelig motivasjon av at den ene voksne løp sammen med dem og sang. Gotvassli (2013) skriver om at hvis alle bidrar og støtter hverandre, så kan gruppa holdes i flytsonen. Ved at de voksne aktivt deltok med barna mens de gikk, bidro de til at barna fikk en god turopplevelse slik Lundhaug & Neegard (2014) beskriver det.

Lundhaug & Neegard (2014) mener at barna får en opplevelse av frihet i naturen. I naturbarnehagen så det ut til at barna fikk oppleve en stor grad av frihet med venteplasser som grense under transportetappen. Barna fikk gå i eget tempo og fikk gå med hvem de ville. I den andre barnehagen måtte barna holde i faste turkamerater hele veien og barna ble ofte tilropt og minnet på å gå ordentlig og hadde med det mindre frihet under transportetappen.

Transportetappen til begge barnehagene hadde akkurat like forutsetninger og begge barnehager praktiserte at en voksen alltid skulle se barna. I naturbarnehagen var det relativt frie tøyler på barna mellom venteplassene, mens i den andre barnehagen synes barna å være under strengere kontroll. I Silje sin barnehage, var en voksen fremst og sist og en mulig

løsning på å få større frihet for barna på tur hadde vært å la barna fått lov til å gå i ulikt tempo i mellom de voksne. Jeg opplever det som relativt uproblematisk at barna bytter litt turkompiser og løper litt frem og tilbake i ulikt tempo i mellom de voksne. På den andre side vil håndholdning og regulert tempo gi de voksne bedre kontroll over barna på tur når de ikke praktiserer venteplasser.

5.2 Om turmålet

I naturbarnehagen til Mari er de som sagt på tur nesten hver dag, mens i barnehagen til Silje har de en fast tur-dag i uka, men drar gjerne på tur flere dager om det lar seg gjøre. Mari sier blant annet at turmålet varierer ut i fra forutsetninger for barnegruppa, og at de har barns medvirkning i fokus slik det står i barnehageloven (2005). De voksne setter opp alternativer som de presenterer for barna før de drar på tur, der barna i stor grad får medvirke i avgjørelsen om hvor turmålet skal være. Gunnestad (2013) poengterer at det er for barna barnehagen er til, og at det er derfor vi voksne er i barnehagen. I barnehagen til Silje så diskuterer de voksne turmålet under base-møtet i starten på uka og barna var ikke inkludert i avgjørelsen om turmålet. Når barna ikke blir inkludert i en avgjørelse om turmål får de heller ikke utøve medvirkning. Medvirkning i avgjørelse som gjelder egen hverdag er sterkt vektlagt i rammeplanen (Rammeplanen, 2011). En måte å la barna utøve medvirkning på er at de voksne legger opp noen alternativer for barna, som så får være med å medvirke på turmålet ut i fra sine forutsetninger. Kanskje er det ekstra viktig at barna får bli inkludert i turavgjørelser i en barnehage som bare har en fast tur-dag i uka. På den andre siden så kan det være at de voksne har de beste forutsetningene for å avgjøre hvor et turmål skal være og av og til er målet bare det å gå. I kontrast til dette står naturbarnehagen, hvor det ikke er så nøye hvor de voksne har lyst til å gå på tur, men at barnegruppas forutsetninger står i sentrum for valg av turmål. Erlandsen (2001) skriver om at de beste områdene å gå på tur er der barna får frie tøyler og selv får vise vei. Det er de voksne som har det overordnede ansvaret i begge barnehager når turmålet skal bestemmes, men barna har rett til å uttrykke seg og bli hørt slik det står i Rammeplanen (2011). I intervjuene kom det frem at barna i barnehagen til Silje er det de voksne som bestemmer turmålet, men at barna av og til får være med på å medvirke. Men barna hadde større medvirkningsmulighet i naturbarnehagen til Mari.

5.3 Om transportetappen

De har ganske like måter å starte turen på. Mari forklarer at de starter med å samle barna ved at hun sier «sekker på» slik at barna får på seg sekkene. Før de må stille seg opp på en rekke

ved grinda og vente på at de voksne er klare til å gå. I barnehagen til Silje samler de barna ved sekkene når alle er klar, før de må gå og vente ved grinda på å gå i gruppene de allerede er delt inn i og innforstått med. Dette synes jeg virker som gode måter å samle barna og klargjøre dem til turen på.

Mari forteller at de har venteplasser når de går på tur. Lysklett (2013) beskriver dette som plasser der barna må vente på de andre barna og voksne. Med venteplassene blir det mer tilrettelagt at barna får gå i sitt eget tempo i skogen. Mens i barnehagen til Silje har de faste rutiner på at barna skal holde i hverandre, og hvilke barn som skal holde i hvem. Hva hadde skjedd om barna selv har fått lov til å bestemme hvem de skal holde i hånda? Det jeg har observert etter mine praksiser i barnehage er at når de voksne bestemmer hvem barna skal gå sammen med på tur, er det som oftest fordi at man skal komme fortest mulig frem til turmålet og eller at de ansatte er redd for at barna skal «tulle» underveis. Dette mener jeg til en hvis grad er greit om man har tidspress for å rekke noe når man går. Men om man går på tur i skogen, og man ikke har noe tidspress å forholde seg til er det vanskelig å se det som et problem at barna selv bestemmer hvem de vil gå sammen med så langt det lar seg gjøre. Har man ikke noe tidspress, så bør det kanskje være rom for at barna kan «tulle» litt, og ha det gøy mens de går. Silje forteller også at de som regel har god tid når de er på tur, og har sjeldent klokka å forholde seg til. På en annen side forsvarer hun det at barna må holde i faste turkompiser med at enkeltbarn har behov for struktur og at de skal vite hva de skal forholde seg til. Gunnestad (2013) får frem dette ved at barnas alder, modenhet og ferdigheter står sentralt når man skal planlegge i barnehagen. Strukturen som utøves i Siljes barnehage med håndholding og det å gå på rekke synes mindre fritt for barna enn det oppleves med venteplassene som naturbarnehagene til Mari praktiser, hvor det er rom for at barna kan få gå med hvem de vil, «tulle» og leke seg når de kommer frem til venteplassene. Venteplasser bør være et fint sted for lek og aktivitet mens barna venter (Lysklett, 2013).

Mari forteller at de bruker å ta seg god tid om barna interesserer seg for noe underveis, de møter barna på det de undrer seg over, slik som «den døde mus' pedagogikken» som Lysklett (2013) beskriver. Silje forteller at hun tror det er litt individuelt i barnehagen hun jobber i, men at hun personlig synes det er viktig å stoppe opp og ta seg tid til å undre seg sammen med barna, om de ikke har noe de skal rekke. I naturbarnehagen til Mari så virker det ikke som det er noen tilfeldighet om de gjør det eller ikke, der virker det som at de voksne er bevisste på at de stopper opp og undrer seg sammen med barna om det de finner. Det virker ikke som det er like allmenn bevissthet om det å stoppe opp og undre seg i den andre

barnehagen. Noe som kan redusere gleden over å være på tur i naturen. Det er tross alt for barna de voksne er i barnehagen, slik Gunnestad (2013) skriver. Og det å ta seg tid til å oppleve på veien kan være en god måte å gi barna rike natur og turopplevelser på.

Jeg får inntrykk av at begge barnehagene har god tid når de går på tur, men at naturbarnehagen til Mari kanskje utnytter tiden bedre med tanke på barna mens de går. Begge barnehagene gir barna tid og viser dem respekt mens de går, slik Gunnestad (2013) skriver om. Men i naturbarnehagen til Mari virker de voksne å være mer bevisste på det. Dette skyldes nok i stor grad at de går på tur langt oftere og at de er en naturbarnehage. Det kommer også frem at de voksne i begge barnehagene er glad i å gå på tur, noe som er avgjørende for å være med på å legge til rette for at barna skal få en god turopplevelse (Lundhaug & Neegard, 2014).

5.4 Om rutiner og sikkerhet

I begge barnehager kommer det frem at de voksne har gode rutiner på pakking av sekker og sørger for alt utstyret som skal være med, er med – slik det også står i sikkerhetshåndboken til Bymarka naturbarnehager (2015).

Lysklett (2013) nevner at for å få de gode opplevelsene i naturen kreves godt utstyr og gode rutiner. Her kommer det tydelig frem at begge barnehagene har gode rutiner hva gjelder bekledning når man skal gå på tur. Spesielt Silje var veldig opptatt av at riktig klær skal være på stell. Riktig bekledning når man går på tur er avgjørende (Skumsrud, 2002). Det virker som begge barnehagene har like rutiner på bekledning. I naturbarnehagen til Mari så kommer det frem at de gjerne justerer klærne underveis om barna skulle bli våte eller kalde, da får de andre barna anledning til å leke seg mens de hjelper barna som har behov til å skifte. Mens i barnehagen til Silje så kommer det frem at de avbryter turen om barna viser tegn på å fryse eller at de har blitt bløte. Det er bra om det er for barnas beste, slik Gunnestad (2013) skriver. Det å avbryte turen i stedet for å justere klesmengde kan virke som en litt enkel løsning. Kanskje det hadde vært mulig å skifte eller justere klesmengde, få barna tørre å motivere dem til aktivitet slik at de hadde sluppet å være kalde? Det å ha kunnskap om riktig bekledning og være forberedt på å tilpasse seg etter været gjør at man får anledning til å nyte turen (Lundhaug & Neegard, 2013).

Når det gjelder spørsmål om sikkerheten under transportetappen kommer det frem at begge barnehagene har fokus på dette, men på ulike måter. I naturbarnehagen til Mari praktiserer de som sagt venteplasser som Lysklett (2013) beskriver, når de går på tur i nærmiljøet. Her

repeterer de rutiner og regler veldig ofte. Samtidig som de største barna blir ansvarliggjort på en positiv måte ved at de er forbilder for de yngste barna, sammen med de voksne. Mari er tydelig på at venteplassene er gjennomtenkte med tanke på potensielle farer. De har også rutiner på hva konsekvensen av å bryte disse reglene er. Da må barna gå og holde i en voksen, noe barna ikke synes er så veldig morsomt. Derfor bryter de ikke disse reglene mer enn én gang. De voksne sier også i fra når barna skal få lov til å gå til neste venteplass, slik Lysklett (2013) sin beskrivelse av venteplasser er. Bymarka naturbarnehager (2015) skriver om at de voksne har bjeller som de ringer i, om det for eksempel skulle oppstå en nødssituasjon. Det har de voksne i naturbarnehagen til Mari. Hun forteller at når de ringer i bjella er barna klare på at det skal gis en viktig beskjed, og at de skal samles. Mens i barnehagen til Silje så bruker de gruppene barna går i, her er regelen klar på at barna skal holde i en fast turkompis hele tiden. Lundhaug & Neegard (2013) skriver om at barna blir selvstendige og ansvarsfulle overfor egen risiko når de går på tur. I naturbarnehagen til Mari får barna tillit til å vise de voksne at de klarer å være selvstendige og ansvarsfulle, ved at de eldste barna får lov til å være rollemodeller for de yngste barna å vise hvor venteplassene er. I barnehagen til Silje er det faste rutiner for hvem barna skal gå sammen med, og at de må gå i faste grupper sammen med en voksen. Her kunne de ha ansvarliggjort barna på en positiv måte, ved å gi dem tillit til å gå litt hvor de vil i mellom de voksne. For så å være klare på hva konsekvensen av å misbruke denne tilliten er. Jeg har erfart fra praksis og jobb i barnehage at om de voksne gir barna tillit og er klare på forventningene på forhånd, så bryter barna sjeldent tilliten. Her kunne de ha gitt barna litt mer tillitt, i stedet for å gi de fullt av regler å forholde seg til. Men på en annen side så forsvaret Silje dette med at hun synes det blir kaos om de ikke holder hender og at de løper hvor de vil. Hun forteller videre at de voksne har lapper med navnene til barna i sin gruppe på, og at de teller barna ofte. Mari forteller at de voksne teller barna på venteplassene, slik Lysklett (2013) beskriver.

Bymarka naturbarnehager (2015) skriver om potensielle sikkerhetshensyn man må ta når man går på tur. I naturbarnehagen til Mari kommer det tydelig frem at de tar hensyn til rullerulleskiløpere om sommeren, samt skiløpere og tråkkemaskiner på vinteren. Hun forteller at de forflytter seg som om de går på en bilvei, og at de forflytter seg på samme måte året rundt. Dette for å bli bevisste på hva de skal gjøre om det plutselig kommer en skiløper i høy hastighet. Da er rutinene klare på at de skal gå inn til sida. Her blir barna nok en gang ansvarliggjort på en positiv måte i forhold til at de voksne ofte stiller spørsmål til barna som «Når det skjer, hva gjør vi da?». Her repeteres reglene om barna ikke husker dem, slik at de

blir bevisste. I barnehagen til Silje virket det som det ikke var behov for slike rutiner med tanke på farer, siden de bestandig går i gruppene sammen med en voksen. Dette kunne vært en fin måte å gi barna tillit på, samtidig som det har blitt en fin lærings situasjon ved å reflektere og diskutere sammen med barna om hva de skal gjøre om det for eksempel kommer en syklist. Slik at barna blir bevisste og ansvarsfulle overfor egne farer mens de går, slik Lundhaug & Neegard (2013) skriver om.

Når det gjelder sikkerhetsrutinene under transportetappen kommer det frem fra naturbarnehagen til Mari at de er godt utarbeidet. Alle ansatte er innforstått med rutinene, og har førstehjelpskurs. De har også sjekklister for potensielle farer de skal sjekke når de går, som for eksempel myrhull og vannhull. Dette er gode og viktige rutiner å ha for å ivareta barnas sikkerhet når man går på tur. Hagen & Sandseter (2013) skriver om at gode sikkerhetsrutiner er avgjørende. I barnehagen til Silje har de ei rutinebok for sikkerhet som de går igjennom to ganger i året. Som sagt kunne de også dratt inn barna og reflektert og repetert sikkerhetsrutinene sammen mens de går. Både barna og de voksne skal være kjent med rutinene, slik Hagen & Sandseter (2013) beskriver. I naturbarnehagen til Mari kom det tydelig frem at de har gode rutiner på sikkerheten, og at det ikke er noen tilfeldigheter. Det er en konstant bevisstgjøring i rundt sikkerhetsrutinene. Ingen av barnehagene brukte vester når de gikk på tur i skogen.

6.0 Avslutning

Helt til slutt vil jeg sette funnene mine opp i mot problemstillingen. Der jeg også vil komme med noen tanker og refleksjoner rundt transportetappen.

Problemstillingen min var at jeg ville finne ut hvordan transportetappen til og fra turmålet gjennomføres i to forskjellige barnehager. Der jeg sammenligner en naturbarnehage og en «vanlig» barnehage på tur i skogen. Innledningsvis skrev jeg om at jeg på forhånd hadde noen erfaringer med hvordan transportetappen gjennomføres. Jeg ville gjøre en sammenligning av en naturbarnehage og en «vanlig» barnehage for å finne forskjeller og likheter, og for å finne ut om transportetappen er en del av det pedagogiske innholdet i barnehagen. Det var tydelig i begge barnehagene at de voksne var glad i å gå på tur, og hadde en indre motivasjon til dette, slik Skogen & Haugen (2014) skriver om. I naturbarnehagen kom det tydeligere frem at transportetappen var en del av det pedagogiske innholdet, der det innebærer mer enn å gå fra et sted til et annet, slik Vedum, Dullerud & Ødegaard (2005) skriver om. I den «vanlige» barnehagen lignet det mer på en transportetappe for å komme seg frem og tilbake. Barna fikk

friere tøyler i naturbarnehagen enn i den «vanlige» barnehagen og var klart en aktiv del av den pedagogiske prosessen og ble sett på som et objekt, slik som Gunnestad (2013) skriver om. Samtidig som alt var gjennomtenkt og mindre tilfeldig i naturbarnehagen enn i den «vanlige» barnehagen. Jeg tenker at det er nærliggende å tro at det blir slike forskjeller på grunn av at naturbarnehagen har tur som fokus og er på tur nesten hver dag. På dette området tenker jeg at barnehagene kunne ha bedrevet kompetanseutvikling på en fin måte. Siden naturbarnehagene er på tur veldig ofte og er flink til det, så kunne andre barnehager ha lært av dette ved og vært med naturbarnehager på en tur for å observere. Naturbarnehagene kan også holde foredrag til «vanlige» barnehager for å videreføre sin kompetanse innenfor temaet å gå på tur. Metoden jeg brukte, ved og både observere og intervjuer mener jeg er en fin måte å jobbe på for å få den riktige helhetsopplevelsen og kunnskapen på hvordan de faktisk gjennomfører en tur. Det er ikke meningen at de skal kopiere naturbarnehagens måte å gå på tur på, men når barnehagene omtrent har akkurat samme forutsetninger med tanke på beliggenhet kunne de ha lært noe som de har videreført til sin egen barnehage. Barnehagene må lære av hverandre.

7.0 Referanseliste:

- Askland, L.(2012). *Kontakt med barn* (2.utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk
- Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige*. Oslo: Pedagogisk forum
- Bjørgen, K. (2011). Praktisk planlegging og tilrettelegging av bevegelseslek i barnehagen. I Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L., Moser, T (red.) *Kroppslighet i barnehagen* (2.utg). (ss. 298-299) Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS7
- Bymarka naturbarnehager (2015). *Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i skogen og ute på barnehagen – sikkerhetshåndbok for ansatte*. Hentet fra <https://www.trondheim.kommune.no/bymarka-nbhg/>
- Dalland, O. (2014). *Metode og oppgaveskriving* (5.utg) Oslo: Gyldendal Akademisk
- Erlandsen, H.K.S. (red).(2001). *Med barn på tur*. Oslo: Den norske turistforening
- Gotvassli, K.Å. (2013) *Boka om ledelse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget
- Gunnestad, A. (2013). *Didaktikk for førskolelærere* (4.utg.) Oslo: Universitetsforlaget
- Hagen, T.L., & Sandseter, E.B.H. (2011). Sikkerhet ved bevegelseslek i barnehagen. I Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L., Moser, T (red.) *Kroppslighet i barnehagen* (2.utg). (ss. 392-401) Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Larsen, A.K. (2007). *En enklere metode*. Bergen: Vigmostad & Bjørke AS

Lov om barnehager av 17.6.2005, Kunnskapsdepartementet. Hentet fra
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_2

Lundhaug, T., & Neegard, H.R. (2013). *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Oslo: CAPPELEN DAMM AS

Lysklett, O.B. (2006) *Temaheftet om natur og miljø*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
Hentet fra
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/red/2006/0107/ddd/pdfv/290161-temahefte_om_natur_og_miljo.pdf

Lysklett, O.B. (2013). *Ute hele uka*. Oslo: Universitetsforlaget

Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4.utg) Oslo: Universitetsforlaget AS

Milne, A.A. (1996) *Ole Brumm Sitatbok* (3.utg) Trondhjem: Gyldendal Norsk Forlag A/S

Skogen, E., & Haugen, R. (2014). Motivasjon og selvbestemmelse. I Skogen, E (red.), Haugen, R., Lundestad, M., Slåtten, M.V. *Å være leder i barnehagen* (2.utg). (ss.133-134) Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Skumsrud, G.A. (2002). *Friluftsliv i barnehagen*. Lillehammer: Oppland fylkeskommune

Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*.
Hentet fra
http://www.udir.no/Upload/barnehage/Rammeplan/rammeplan_bokmal_2011nett.pdf?epslanguage=no

Postholm, M.B. (2011). *Kvalitativ metode* (2.utg) Oslo: Universitetsforlaget AS

Vedum, T.V., Dullerud, O., Ødegaard, T. (2005). *Natur- og gårdsbarnehagen*. Bergen:
Fagbokforlaget

8.0 Vedlegg

8.1 Intervjuguide

Om informanten

1. Hvilken bakgrunn har du?
 - Alder
 - Utdanning (Fordypning)
 - Når ble du ferdigutdannet?
 - Jobbet lenge i denne barnehagen?

Om turmålet

2. Hvor ofte er dere på tur?
3. Hvor liker de voksne å gå på tur?
4. Hvilke turmål har dere?

Om transportetappen

5. Kan du fortelle meg fra begynnelsen til slutt hvordan dere kommer dere til turmålet?
(Forberedelser, bekledning, sekker og venting)
 - Kan du fortelle meg fra begynnelsen til slutt hvordan dere kommer dere tilbake til barnehagen igjen?
6. Hva gjør de voksne om barna interesserer seg for noe underveis?
(Interesserer seg for en død fugl, en maurtue, dyrespor, etc)

Rutiner

7. Hvilke rutiner har dere for bekledning for barna når
 - Det er kaldt?
 - Det regner?
 - Om været endrer seg underveis?
8. Hvilke sikkerhetsrutiner har dere når dere under selve transportetappen?

8.2 Samtykkeskjema

Intervjuet kommer til å ta rundt 20 minutter, og observasjonen vil foregå mens dere går til og fra barnehagen og turmålet. Jeg kommer til å være til stedet under hele turen, men når vi er fremme ved turmålet kommer jeg ikke til å observere og vil heller ikke bruke noe av det jeg ser i oppgaven min. Intervjusamtalen vil bli tatt opp med en båndopptaker, men slettes så fort jeg har fått transkribert ned alt av datamateriale jeg trenger.

Jeg trenger ditt samtykke for å utføre et intervju med deg og for å foreta en observasjon av deg og barnegruppen til min bacheloroppgave. Du har når som helst muligheten til å trekke deg fra dette om du ikke ønsker å bli intervjuet eller la deg og barnegruppen bli observert.

Jeg samtykker i å delta i intervju til din bacheloroppgave.

.....

Sted/ dato

.....

Underskrift